

повне впровадження рекомендацій та уніфікувати процес їх моніторингу.

Список використаних джерел

1. Августин Р.Р., Струмецький О.І. Інструментарій управління економічним розвитком територіальних громад: аспект підтримки малого підприємництва. Причорноморські економічні студії. 2024. Вип. 88. С. 59-63.
2. Демків І. О., Струмецький О. І. Проблемні аспекти та інструментарій забезпечення економічного розвитку територіальних громад. Бізнес Інформ. 2024. №8. С. 99–104.
3. Августин Р., Демків І. Засоби стимулювання розвитку малого бізнесу як чинника подолання депресивності віддалених населених пунктів територіальних громад. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2023. Вип 3, С. 151-155.

Надія БЕРЕЗА

здобувач освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування», ЗУНУ
Науковий керівник: д.е.н., професор, професор кафедри
менеджменту, публічного управління та
персоналу ЗУНУ Григорій МОНАСТИРСЬКИЙ

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ ІНСПЕКЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖРЕГІОНАЛЬНИМИ УПРАВЛІННЯМИ ДЕРЖПРАЦІ

Правові та організаційні засади, основні принципи і порядок здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, повноваження органів державного нагляду (контролю), їх посадових осіб і права, обов'язки та відповідальність суб'єктів господарювання під час здійснення державного нагляду (контролю) визначені Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» (далі – Закон

№877) [3]. Цей закон визначає загальні повноваження для державних органів, що здійснюють нагляд (контроль) у сфері господарської діяльності, в тому числі і Міжрегіональними управліннями Державної служби з питань праці.

У відповідності до статті 6 Закону №877, підставами для здійснення позапланового заходу державного контролю є:

1) подання суб'єктом господарювання письмової заяви до відповідного органу державного нагляду (контролю) про здійснення заходу державного нагляду (контролю) за його бажанням;

2) виявлення та підтвердження недостовірності даних, заявлених суб'єктом господарювання у документі обов'язкової звітності, крім випадків, коли суб'єкт господарювання протягом місяця з дня первинного подання повторно подав такий документ з уточненими достовірними даними або якщо недостовірність даних є результатом очевидної описки чи арифметичної помилки, яка не впливає на зміст поданої звітності;

3) перевірка виконання суб'єктом господарювання приписів, розпоряджень або інших розпорядчих документів щодо усунення порушень вимог законодавства, виданих за результатами проведення попереднього заходу органом державного нагляду (контролю);

4) звернення фізичної особи (фізичних осіб) про порушення, що спричинило шкоду її (їхнім) правам, законним інтересам, життю чи здоров'ю, навколишньому природному середовищу чи безпеці держави, з додаванням документів чи їх копій, що підтверджують такі порушення (за наявності);

5) неподання суб'єктом господарювання документів обов'язкової звітності за два звітні періоди підряд без поважних причин або без надання письмових пояснень про причини, що перешкождали поданню таких документів;

6) доручення Прем'єр-міністра України про перевірку суб'єктів господарювання у відповідній сфері у зв'язку з виявленими системними порушеннями та/або настанням події, що має значний негативний вплив на права, законні інтереси, життя та здоров'я

людини, захист навколишнього природного середовища та забезпечення безпеки держави;

7) настання аварії, пожежі, смерті потерпілого внаслідок нещасного випадку або професійного захворювання, що було пов'язано з діяльністю суб'єкта господарювання;

8) за рішенням суду;

9) звернення посадових осіб органів місцевого самоврядування про порушення суб'єктом господарювання вимог законодавства у випадках, коли право на подання такого звернення передбачено законом [3].

Зважаючи на перераховані вище підстави для здійснення інспекційної діяльності – перевірок, розуміємо, що їх перелік є вичерпним, але не достатнім для того аби належним чином вчиняти контрольні дії та захищати порушені трудові права працівників.

Крім цього, частиною п'ятою статті 2 Закону №877 визначено, що заходи контролю здійснюються органами державного нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю та зайнятість населення у встановленому цим Законом порядку з урахуванням особливостей, визначених законами у відповідних сферах та міжнародними договорами [3].

Такі особливості визначені статтею 16 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» (далі – Закон № 2136-IX). Відповідно до частини першої цієї статті, у період дії воєнного стану Держпраці та її територіальні органи можуть здійснювати заходи державного нагляду (контролю) за додержанням законодавства про працю юридичними особами незалежно від форми власності, виду діяльності, господарювання та фізичними особами, які використовують найману працю, в частині додержання вимог цього Закону, а також з питань виявлення неоформлених трудових відносин та законності припинення трудових договорів [2].

Тобто, після початку повномасштабного вторгнення в Україну Уряд, відповідно до пункту 1 Постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2022 року №303 «Про припинення заходів державного

нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану» (далі – Постанова № 303), прийняв рішення про припинення на період дії воєнного стану перевірок суб'єктів господарювання з питань законодавства про працю та про охорону праці. Таким чином з середини березня 2022 року і до середини червня 2023 року контрольні заходи – перевірки не здійснювалися [1; 5; 6].

На основі наказу Міністерства економіки України № 5782 від 16.06.2023 року частково відновлене право проводити позапланові заходи державного контролю, але виключно на підставі звернення працівників про порушення їх трудових прав, зокрема звернення фізичної особи (фізичних осіб) про порушення, що спричинило шкоду її (їхнім) правам, законним інтересам, життю чи здоров'ю, навколишньому природному середовищу чи безпеці держави, з додаванням документів чи їх копій, що підтверджують такі порушення (за наявності); доручення Прем'єр-міністра України, про перевірку суб'єктів господарювання у відповідній сфері у зв'язку з виявленими системними порушеннями та/або настанням події, що має значний негативний вплив на права, законні інтереси, життя та здоров'я людини, захист навколишнього природного середовища та забезпечення безпеки держави, зокрема щодо дотримання строків виплати заробітної плати; у разі настання нещасного випадку на виробництві – настання аварії, пожежі, смерті потерпілого внаслідок нещасного випадку або професійного захворювання, що було пов'язано з діяльністю суб'єкта господарювання, а також перевірка виконання суб'єктом господарювання приписів, розпоряджень або інших розпорядчих документів щодо усунення порушень вимог законодавства, виданих за результатами проведення попереднього заходу органом державного нагляду [1; 4; 5].

Згідно зазначених підстав інспектуванню підлягають лише питання оформлення трудових відносин; законність припинення трудових договорів та дотримання вимог Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» [1].

Отож, з огляду на вище зазначене, розуміємо, що єдиного комплексного, узагальнюючого нормативно-правового акту, який би повністю регулював здійснення контрольних повноважень Міжрегіональних управлінь Держпраці від початку перевірки і до усунення порушень не існує і це є суттєвим недоліком в організаційно-правовій структурі інспекційної діяльності.

Крім того, згаданих підстав та питань, що підлягають перевірці для здійснення повноцінної інспекційної діяльності аби належним чином захистити трудові права працюючих, станом на сьогодні, замало, що також створює проблеми під час контрольних заходів.

Список використаних джерел

1. Державна служба України з питань праці – [Електронний ресурс].– Режим доступу до ресурсу: <https://dsp.gov.ua/main-news/inspektory-derzhpratsi-vidnovliuiut-kontrol-za-dotrymanniam-prav-pratsivnykiv/>.
2. Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15 березня 2022 року № 2136-IX – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#n94>.
3. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#n186>.
4. Наказ Міністерства економіки України № 5782 від 16.06.2023 року – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.me.gov.ua/Documents/Print?lang=ukUA&id=84f4a442-aa9b-4c75-8b70-25b9e3cb3df0>.
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2022 року №303 «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану»– [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/303-2022-%D0%BF#n3>.
6. Указ Президента України від 24 лютого 2022 року №64 «Про введення воєнного стану в Україні» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#n32>.